

HISTORIE
DES
OUDEN
EN
NIEUWEN
TESTAMENTS,

Verrykt met meer dan vierhonderd
PRINTVERBEELDINGEN
In koper gesneden.

*MET PRIVILEGIE VAN DE HEEREN STAATEN
VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND.*

EERSTE DEEL.

T'AMSTERDAM, AC 182
By PIETER MORTIER, Boekverkooper.

M. D C C.

Adam wordt in het aardfch Paradys gefield.

Genesis Kapittel. II. vers 1. enz.

Voor J.C.
4004.
jaaren.

WAnneer Gód de dieren gefchapen had, gaf hyze aan hun eygen beleyd over, en lietze in de velden en bofchen doolen, naar dat elk door zyne natuurlyke neyginge aangedreeven wierdt: maar belangende den mensch, Gód wilde hem zelf eene verblyfplaats verkiezen, dewelke alle de aanlokfelen en behoorykheden had, die de Natuur, overprachtig door de fchoonheden, welke zy van de hand des Scheppers had ontvangen, aan deezen Koning der Waereld kon aanbieden. Mofes geeft aan deeze plaats, die van Gód tót een verblyf van den onnozelen mensch gefchikt was, den naam van *den Hof van Eden*, 't welk betekent een *Hof of tuyn van vermaakelykbeden*. 't Was een wyduytgestrekte landftreek, gelegen in 't lieflykft gewelt der waereld, en beplant, zegt de Heylige Schrift, met *alle geboomte, begeerlyk voor 't gezigte, en goed ter spyze*. *De boom des Leevens, en de boom der Kenniffe des goeds en des quaads*, worden van alle de andere onderscheyden; zy waaren in 't midden van 't Paradys geplant, en als tegen elkander over gefield, opdat de mensch'er zyn gezigt te beter op zou konnen ftaan, en zodaanige aanmerkingen daarop maaken, als die overheerlyke en diepzinnige naamen, welke Gód aan die boomen gegeven had, verdienden. Vier groote rivieren besproeiden den Hof van Eden; de *Tigris*, in de Heylige Schrift genaamd *Hiddékel*, vloeide van de ééne kant, en de *Euphrates* van de andere; deeze vervólgens hunne wateren tzamengevoegd hebbende ter plaatfe alwaar, kort naa den zondvloed, de roemruchtige ftad Babilon gebouwd wierdt, stroomden door 't midden van dat overgroot veld, aan 't welk Mofes den naam van den *Hof van Eden* geeft, alwaar zich weder in twee takken fcheydende, vórmden zy die twee andere rivieren, dewelke Mofes *Pifon* en *Gihon* noemt, en die hunne wateren door een gedeelte van 't Paradys deeden vloeijen.

In deeze welluftige plaats was het dat Gód den mensch ftelde, opdat hy alle de onnozele vermaakelykbeden, die met zyne vleefchelyke en dierlyke natuur overeenkomende waaren, zoude fmaaken, zo lang als zyne ziel, op 't gezigt van alle die voorwerpen, zich tót de befpiegeling van Gód ophefte, en in een geduurige verwondering over de oneyndelyke volmaaktheden van haaren Schepper opgetoogen ftond. Adam kreeg bevel, toen hy in den Hof van Eden tradt, om dezelve te bebouwen. Niet dat de aarde, die door de zonde nóg niet bezoedeld was, en die van die overvloedige vruchtbaarheid, welke Gód onder 't fcheppen daarover had uytgeftort, zich doordrongen gevoelde, niet van zelfs, zonder arbeyd of landbouw, allerley planten en vruchten, ten behoeve van den mensch, welchen Gód tót Heer daarvan had aangefield, en dien de Hemel met groot behaagen en minnelykheyd aanschouwde, zoude voortgebragt hebben; maar Gód begeerde van den mensch dien yver en vlyt ontrent den akkerbouw, opdat zulks eenigfins tót een tegenwigt zoud hebben moogen ftrekken van die eygenliefde, waarmede hy zich mogt gekitteld hebben, wanneer hy de ganfche Natuur t'zynen dienfte als bezig had gezien. Gód bekrachtigde ter zelfder tyd de gifte, welke hy hem van de vruchten der aarde gedaan had, en ftelde het in zyne magt om van alles, dat zyns oordeels het keurlykft en lekkerft in 't Paradys was, te eeten; ja hy zonderde zelfs daarvan niet uyt *den Boom des Leevens*, die, moogelyk, door een bovennatuurlyke kracht, 'smenfchen lighaam zoud hebben konnen onderhouden in die gelukkige geftelteniffe, welke Gód zelf daarin gevórm had; of die ten minften, 't welk ook ruym zo waarfchynelyk is, den menfche tót eene verzekering en onderpand zoude geftrekt hebben, dat nóch de dood, nóch ouderdom, en verval, hem ooit zouden genaakt hebben, zo lang hy zyne onnozelheyd behield. 't Was maar alleenlyk de vrucht van een eenigen boom, welchen Gód Adam niet toefstondt te eeten; deeze boom was genaamd, *de Boom der kenniffe des goeds en des quaads*; niet dat deeze vrucht, door een zékere natuurlyke kracht, kenniffe gaf; maar omdat Gód zulks op ftraffe des doods verbooden hebbende, de mensch uyt het aanschouwen van die vrucht, het goed, dat'er in het gehoorzaamen van Gód, en het quaad dat'er in de ongehoorzaamheyd jegens hem, gelegen was, zoude leeren. 't Verbód Góds behelfde in zichzelve ganfch geene ftrengheyd: in 't tegendeel ftaat ons hier aan te merken, dat een Gód, die den mensch meefter van alles had gemaakt, en die voor zichzelve niets had behouden dan de vrucht van één boom alleen, even als een magtig Koning, die alle zyne fteden en landfchappen aan iemand gaf, zonder voor zichzelve iets anders dan een geringe penning, tót eene erkenteniffe zynor oppermagt, te behouden, bryten alle twyfel een onbepaalde liefde en eerbiedigheyd verdiende.

GEN II. v. 20.
Adam geeft alle dieren hunne naamen.
Adam donne le nom à tous les Animaux.

GEN III. v. 6.
Eude fy gaf ook haren man met haar en hy at.
Et elle en donna aussi à son mari le quel en mangea.

*Adam geeft aan alle de dieren naamen, en Gód
schept de Vrouw uyt ééne van zyne ribben.*

Genesis Kapittel. II. vers 19. 20.

NAadat Gód den mensch in het aardfch Paradyf gesteld had, deed hy alle de dieren voor hem komen, opdat hy aan elk eenen naam, die volgens zynen aardt op hem paste, zoude geeven. Het moet waarlyk een zeer aangenaam fchouwfpel voor den mensch geweest zyn, te zien dat de beesten des velds van alle kanten aanquamden, en de vogelen zich dicht by hem neer zetteden. Een heymelyk bevel van den Schepper aller dingen, 't welk die dieren gehoorzaamden, zonder het te kennen, deed hen alle in ééne plaats tzamenkomen. 't Was eene foort van hulde, welke zy aan den mensch, als aan hunnen Heer en Meester quamen doen; en gevolgelyk sproot het uyt het oppergezag, 't welk Gód hem over hen gegeven had, dat hy hen zodaanige naamen gaf als 't hem belieefde. Nademaal het verftand van Adam nóg niet door de zonde verduyfterd was, kende hy, op het enkeld gezigt van alle die verfcheelende foorten van dieren, 't gene een lange eervaarenheyd ons féderd van de natuur hunner aardt heeft doen weeten, en aan een iegelyk dier gaf hy zulk een naam, die hem best voegde. Men vindt'er nóg veele in de Hebreuwfche taal, die de spraak was waarvan Adam zich bediende, uyt welke men kan oordeelen, hoe wel de naamen, welke hy aan de dieren gaf, op elke foort van hen paste. Aldus voert de ós in die taal eenen naam, welke de vaftheyd, waarmee dat dier treedt, betekent: de oyevaar wordt'er genoemd met een naam die de geneegenheyd uytdukt, welke volgens 't verhaal der Natuurkundigen, de jongen van die foort aan hunne moer betoonen. De ftruis daarentegen wordt'er betekend met een naam, die de hardigheyd uytdukt, welke hy ontrent zyne jongen laat blyken, vermids hy'er geen zorg voor draagt, maar hen voor allerley toevallen bloot ftelt, volgens 't gene Job dies aangaande in 't 39ste kapittel van zyn Boek aanmerkt. Maar niets drukt die diepe kenniffe, welke Adam van de dieren had, om hen naamen volgens hunne ingefchapene aardt te geeven, beter uyt, dan 't verhaal 't welk Mofes daarvan doet: *Als de Heere Gód, zegt hy, uyt der aarde alle het gedierte des velds, en al het gevogelte des hemels gemaakt had, bragt hyze tót Adam, om te zien hoe hyze noemen zoude; en zo als Adam alle leevendige ziele noemen zoude, dat zoude zyn naam zyn: want daaruyt blykt klaarlyk, dat Adam zulk een zekere en uytgebreyde kenniffe van alle dingen had, dat hy'er zich niet in bedriegen kon.*

Totnógtoe was de mensch alleen, en had geene medegenoot van zyne foort, gelyk als alle de andere dieren, die voor hem verfcheenen waaren. Gód maakt hem'er dan eene, opdat hy zyn geluk en blydfchap met haar zoude deelen, en dat zy gezamentlyk aan hunnen Schepper de pligten, die hem toekomen, zouden bewyzen. Hy wilde haar niet vórmén uyt het ftóf der aarde, gelyk hy den man gevórmd had, maar hy ontleende haar van den man zelve, opdat de vrouw een gedeelte van den man zynde, teweeten, *vleefch van zynen vleefche, en been van zyne beenen,* gelyk de Heylige Schrift fpreekt, daar een wederzydsche en tédere geneegenheyd tuffchen hen zoude weezen. Gód deed dan een' diepen fleep over Adam komen, dewelke alle zyne zinnen gebonden en beneveld houdende, hem de kenniffe benam van 't gene hy ftóndt te doen. Daarop ontnam Gód hem ééne van zyne ribben, en floot het vleefch weder zo dicht, dat'er geen lidteyken, nóch eenige gebreklykheyd overbleef. 't Was voor die wyze en Almagtige hand, die den mensch uyt het flyk der aarde gemaakt had, gemaklyk den man eene rib te ontnemen, zonder daarom zynen volkomenheyd eenige atbreuk te doen. Gód maakte hem van die rib eene vrouw, en Adam ontwaakt zynde, bemerkte door een gódyke openbaaringe dat zy van zyn vleefch en been genomen was: dies ontving hy haar van de hand Góds, welke hem dezelve aanbóodt, als eene gezellinne, die zyn ander eygenzelve zoude zyn, met welke hy voor altoos naauw vereenigd moft blyven. Gód had in dit alles eenige zeer geheyme en diepzinnige beoogingen, 't welk de Apostel Paulus ons te kennen geeft in 't vyfde kapittel van zynen Zendbrief aan de Efézers; waaruyt wy leeren, de wegen Góds, wanneer wy die door hunne hoogte en diepte niet kunnen begrypen, met een eerbiedig ftilzwygen te aanbidden.

Voor J.C.
4004-
jaaren.